

PATVIRTINTA
Utenos Vyturių progimnazijos
direktoriaus
2024 m. sausio 17 d.
įsakymu Nr. V-14

**SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
UTENOS VYTURIŲ PROGIMNAZIJOJE
TVARKA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Utenos Vyturių progimnazijos (toliau–progimnazija) smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo progimnazijoje tvarka (toliau–tvarka) parengta vadovaujantis smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Ši tvarka nustato progimnazijos direktoriaus, mokytojų, kitų progimnazijos darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, mokinių, jų tėvų /globėjų veiklą, sukuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką mokykloje.

3. Progimnazijos direktorius, darbuotojai, mokiniai, jų tėvai vykdydami smurto ir patyčių prevenciją progimnazijoje vadovaujasi LR Švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 punktu, LR Vaiko teisių pagrindų įstatymu 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234 (2023-06-29 įstatymo Nr. XIV-2116 redakcija), Progimnazijos nuostatais, Vidaus tvarkos ir darbo taisyklėmis, Mokymo sutartimi, Mokytojų pareigybės aprašymu, rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. 1268), progimnazijos direktoriaus įsakymais, šia tvarka, **Vyturių progimnazijos bendruomenės reagavimo į patyčias bei smurtą ir pagalbos joms įvykus veiksmų planu (1 priedas)** ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ir patyčių prevenciją.

4. Tvarkos tikslas - siekiant ugdyti pozityvų bendruomenės narių elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, progimnazijos, šeimos lygmeniu, siekiant užkirsti kelią smurtui ir patyčioms.

5. Tvarka remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas progimnazijos administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, mokinys, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

5.3. darbuotojai veiksmy imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias, amžiaus ir pareigų:

5.4. kiekvienas progimnazijos bendruomenės narys geba tinkamai reaguoti patyčių situacijoje.

6. Tvarkoje vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ir neveikimu vaikui daromas tiesioginis ir netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ir pavojų gyvybei, sveikatai, raidai;

6.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.2.1 **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2 **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3 **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas;

6.2.4 **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.\

6.2.5 **seksualinės patyčios** – tai seksualinio pobūdžio juokeliai, užuominos, gestų laidymas ar nepageidaujami fiziniai prisilietimai, siekiant pažeminti, kontroliuoti bei įbauginti.

6.3. **Patyčių dalyviai**:

6.3.1. **patyčias patiriantis vaikas** – **mokinys**, iš kurio yra tyčiojama;

6.3.2. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.3.3. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar personalo darbuotojas;

6.3.4. **patyčių stebėtojas** – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.4. **Smurto ar patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis progimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo

pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.5. **Smurto ar patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų smurto ar patyčių atveju, visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.6. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos

progimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO/PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

7. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi progimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, psichologas, klasių vadovai, o ją vykdančią dalyvauja visi progimnazijos bendruomenės nariai.

8. Progimnazijos direktorius yra atsakingas už šios tvarkos parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, vykdymą ir pristatymą progimnazijos bendruomenei.

9. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus paskirtas progimnazijos **vaiko gerovės komisijos pirmininkas, kuris kasmet:**

9.1. inicijuoja progimnazijos bendruomenės narių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

9.2. atlieka progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias analizę;

9.3. remdamasis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

9.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

9.5. teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo progimnazijoje;

9.6. atlieka kitus progimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

10. **Klasių vadovai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėse:

10.1. kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais;

10.2. klasės patyčių prevencijos numatytas veiklas integruoja į klasės vadovo planą;

10.3. pagal poreikį per tėvų/globėjų susirinkimus aptaria klasės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus/globėjus nedelsiat reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

10.4. klasių vadovai kiekvieną kartą išanalizuoja gautus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja VGK pirmininką apie prevencijos ir intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

11. Socialinis pedagogas vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją:

11.1. teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams;

11.2. organizuoja prevencines paskaitas, vykdo socialinių įgūdžių ugdymo užsiėmimus, įgyvendina kt. prevencines programas;

11.3. su administracijos atstovais, VGK nariais, kt. švietimo pagalbos specialistais, dalykų mokytojais, klasės vadovais aptaria galimus prevencijos priemonių taikymo būdus.

12. Kiekvienas suaugęs bendruomenės narys - darbuotojas, tėvų atstovas - pastebėjęs, matęs patyčias, smurtą mokykloje, jos teritorijoje praneša VGK pirmininkui ir tą pačią dieną užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas).

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

13. Visais įtariamų ir realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas progimnazijos administracijos darbuotojas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, reaguodamas:

13.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. jei nukentėjusiam asmeniui reikalinga emocinė – psichologinė, medicininė pagalba, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus /globėjus ar progimnazijos darbuotojus, kitas institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.3. informuoja VGK pirmininką bei klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus, pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą.

14. Klasės vadovas (jam nesant mokykloje – socialinis pedagogas), gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis; nedelsdami

telefonu informuoja tėvus/globėjus;

14.2. kalbasi su įvykio stebėtojais, jei tai buvo tos pačios klasės mokiniai;

14.3. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su VGK pirmininku, psichologu, socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

15. Socialinis pedagogas gavęs informaciją apie smurtą ir patyčias:

15.1. individualiai dirba su skriaudėju ir nukentėjusiuoju patyčių ir smurto situacijoje;

15.2. kalbasi su įvykį stebėjusiais mokiniais.

16. Vaiko gerovės komisijos grupė:

16.1. užpildytą pranešimo apie patyčias ir smurtą formą, VGK pirmininkas registruoja patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas vaiko gerovės pirmininko kabinete); imasi spręsti smurto ar patyčių situaciją;

16.2. VGK pirmininkas kartu su klasės vadovu ir socialiniu pedagogu vertina patyčių ir smurto atvejį;

16.3. numato tolimesnius prevencijos ir pagalbos žingsnius nukentėjusiam, smurtautojui (jei yra poreikis – klasei);

16.4. kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys, visa surinkta informacija perduodama progimnazijos direktoriui.

16.5. Jei patyčių ir smurto atvejis (fizinis smurtas) kartojasi daugiau kaip tris kartus, informacija perduodama progimnazijos direktoriui ir kreipiamasi į Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrių Utenos mieste.

16.6. Esant ypatingiems atvejams, kaip: elektroninėms bei seksualinio pobūdžio patyčioms, per 1 darbo dieną kreipiamasi į Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrių Utenos mieste.

17. Patyčias ar smurtą patiriantis mokinys ir patyčių stebėtojas informuoja bet kurią progimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki. Informaciją gali suteikti žodžiu bei parašyti per el. dienyną.

18. Patyčias ar smurtą patyrusio **mokinio tėvai/globėjai arba tėvai/globėjai**, žinantys apie progimnazijoje vykstančias patyčias ar smurtą, iškart informuoja klasės vadovą, progimnazijos direktorių arba VGK pirmininką. Pranešimas gali būti telefonu, per el. dienyną ar atvykus į mokyklą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Progimnazijos darbuotojai, mokytojai pasirašytinai supažindinami su šia Tvarka, o mokiniai kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę pakartotinai supažindinami

žodžiu.

20. Tėvai su šia tvarka supažindinami el. paštu ar žinute per el. dienyną Tamo.
Tvarka primenama tėvų susirinkimų metu.

21. Tvarka skelbiama progimnazijos internetinėje svetainėje.

**VYTURIŲ PROGIMNAZIJOS BENDRUOMENĖS
REAGAVIMO Į SMURTĄ / PATYČIAS PAGALBOS
VEIKSMŲ PLANAS**

Pastebėjus ar įtarus smurtą, patyčias :

Bet kuris progimnazijos darbuotojas nedelsiant reaguoja ir stabdo patyčias. (Esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus).

Informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus, VGK pirmininkui pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias/smurtą formą. VGK pirmininkas registruoja formą (priedas Nr. 2) Patyčių registracijos žurnale, kuris yra VGK pirmininko kabinete.

Reikalui esant, nukentėjusiam organizuojama pagalba.

Klasės vadovas išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių/smurto atvejais; nedelsdamas telefonu informuoja tėvus (rūpintojus).

Klasės vadovas pagal situaciją aptaria įvykį su stebėtojais, imasi prevencinių priemonių organizuodamas klasės valandėles ir/arba tėvų susirinkimą.

Toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su vaiko gerovės komisijos pirmininku, psichologu, socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius VGK pirmininką.

Socialinis pedagogas organizuoja pagalbos teikimą nukentėjusiam ir smurtautojui, įtraukdamas kitus pagalbos vaikui specialistus. Esant poreikiui, pagalbą teikia klasei.

VGK pirmininkas kartu su klasės vadovu ir socialiniu pedagogu vertina patyčių ir smurto atvejį, numato tolimesnius prevencijos ir pagalbos žingsnius nukentėjusiam, smurtautojui (jei yra poreikis – klasei).

Kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys, visą surinktą informaciją VGK pirmininkas perduodama progimnazijos direktoriui.

Jei patyčių ir smurto atvejais (fizinis smurtas) kartojasi daugiau kaip tris kartus, informacija perduodama progimnazijos direktoriui ir kreipiamasi į Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrių Utenos mieste.

Esant ypatingiems atvejams, kaip: elektroninėms bei seksualinio pobūdžio patyčioms, per 1 darbo dieną kreipiamasi į Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyrių Utenos mieste.

PRANEŠIMO APIE SMURTA/PATYČIAS FORMA

_____
Pranešimo data

Utenos Vyturių progimnazija

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą/ patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą/patyčias:	
Kada įvyko smurtas/patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas/patyčios:	

Kokia smurto/patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:

☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, patyrusio smurtą/patyčias vardas, pavardė, amžius, klasė	
Vaiko/-ų, kuris smurtavo/tyčiojosi vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, stebėjusio smurtą/patyčias vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Progimnazijos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje smurto/patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su: (pildo mokytojai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Vaiku, patyrusiu smurtą/patyčias:	
Vaiku, kuris smurtavo/tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Smurto/patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais progimnazijos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	